

---

## Вештачко саће.

Од зајамчено правог, чистог, природног, пчелињег воска, на американском строју зготовљено са врло прецизним дубоким ћелицама и у свакој величини 1 кг. Дин. 45.— Послат ми чист восак (без талога) израђујем у вешт. саће 1 кг. за Дин. 6.— (у цени урачуната је и дезинфекција воска) или га пак замењујем и за 1 кг. чистог воска дајем 80 дкг. вешт. саћа.

**Пажња!** Да се не би са вешт. саћем, разне пчелиње болести, нарочито пчелиња куга (*bacillus alvei*) пренашале и шириле, восак, пре израде у вешт. саће дезинфицирам. Стога је моје саће од сваке заразе просто, и ја га цењеним друговима пчеларима најтоплије препоручујем.

О каквоћи мога саћа изволите се уверити.

**Разашиљем!** Праве „банатске“ ројеве и оплођене матице. „Експрес“ Мудрохов апарат је најидеалнија справа за прихрањивање пчела. Апарат је подесан за сваку кошницу. 1 комад Дин. 25.—

Ценовник на захтев шаљем бесплатно.

**АНДРИЈА МУДРОХ,** пчелар

4—5

**НОВИ САД, Водникова бр. 8.**

---

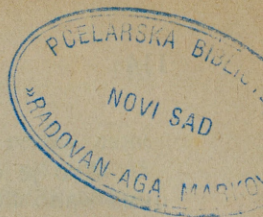
---

Читајте свој  
стручни лист

Српски  
Пчелар

---

У Земуну, Септембра 1933.



ПОД ВИСОКОМ ЗАШТИТОМ  
ЊЕГ. КРАЉ. ВИС. НАСЛЕДНИКА ПРЕСТОЛА ПЕТАР.



ИЛУСТРОВАНИ ОРГАН „СРПСКЕ ПЧЕЛАРСКЕ ЗАДРУГЕ“

Број	Излази једанпут месечно Уредник	Година
9	КОСТА СЕПЕРОВАЦ бероучитељ грађанске школе.	XXX

В. ЈОВАНОВИЋ, Крагујевац.

## ПЧЕЛАРСКИ КАЛЕНДАР. СЕПТЕМБАР.

После влажних и релативно хладних мајских и јунских дана настали су сушни дани у јулу и августу. Суви и топли дани прекидани су хладним, облачним и магловитим данима без кише. Од хладноће дрхтало се о Илинудне (нарочито 21 и 22 јула по с. к.) као и о Митровудне. А то је врло неповољно утицало на лучење нектарија у цвећу разног биља. Суша траје кад и ово пишем (10/8 по н. к.). С тога је овако рано пчелиња паша на издисају. Одавно су пчеле прекинуле архитектонску изградњу саћа. Омлитавио је пчелин лет као да су и пчелиња друштва на издисају. Нема више оне бујне хуке и веселог зујања пчела у раздраганом животу на пчелињаку, које одјекиваше стотину метара подаље. Слабо зујање пчела на пчелињаку сада потсећа на вечерњу идилу логора уморних скаута: осећа се дах и дремеж уморних бића.

\* \* \*

Ако је онако урађено како је речено у ранијим месецима мало ће се имати посла сада око чишћења патоса у кошницама, сузбијања појаве туђица, доноса воде у појила, скидања паучине око кошница, уништавања мравињака итд. Остаје да се изврши подробен јесењи преглед пчелињих друштава као припрема за њихово узимљење. Али ако није урађено све у своје време како је речено?! Ако се одлагало од данас до сутра!?

Пчеле треба узимати на меду нектаровцу или на шећерном сирупу. Јер ако се пчеле узиме на меду медљиковцу изложене су опасности да у дугој зими и хладном пролећу помру од срдоболе и глади поред ушећереног медљиковца у саћу. Зато медљиковца треба заменити нектаревцом или шећерним сирупом\*).

Ако при прегледу пчелињих друштава приметимо, да неко друштво има меда у сувишку треба му овај одузети и додати га оном друштву које га нема. Услед дуготрајне суше многа су пчелиња друштва, нарочито ројеви, остали без меда; с тога их треба прихрањивањем обезбедити да се преко зиме исхране.

Понавља се: Пчелиња друштва успешно презимљују ако имају младу матицу, доста младих пчела, довољну количину доброг меда (који се не ушећери) збијену око пчелињег клупчета, у оквирима младо и цело изграђено саће и исправну (целу) кошницу у коју не могу продрети мишеви.

Слабице треба здружити. Безматке ликвидирати. Неизграђено саће уклонити из кошница и чувати га особено. Све старо црно саће и сво трутовско и у опште неупотребљиво саће избацити из кошница и одмах прегопити у восак\*\*).

\* \* \*

И поред несталне овогодишње паше било је доста ројева са којима се натезе; јер их треба доста хранити да би

\*) По методу професора А. И. Каблукоба може се опитом дознати ваљаност меда за зимску исхрану пчела. Треба узети један део меда из кошнице па то добро умутити са два дела воде. При мућењу у размацима додавати 5 до 5 кашика јаког чистог алкохола (према количини меда). У колико има више медљике у меду у толико ће више бити млечно беља течност. Може се појавити масно-сјајан слој у овој течности. Ако пак у обом меду нема медљике, течност ће бити бистра—пробидна или мало мутна.

\*\*) На руским огледним пчеларским станицама опитима утврђено је, да задржавање старог и црног саћа у кошницама преко зиме изазива јаче обољење пчелињих друштава од заразне срдоболе носеме (носематос). У оваквом саћу се преко зиме најлакше сачува изазивач обе болести пчелињег паразит *Nosema apis* (Acarapis Woodi) кога је открио познати пчеларски стручњак професор Е. Цандер. Носема може да упропасти многа пчелиња друштва па и читабе пчелињаке. Напомиње се, да се на младом изграђеном саћу у пролеће много брже развијају и оснажују пчелиња друштва.

се одржали у животу. Будући су они остали веома лаки треба их из плетара преbacити у оквирњаче и по том их здруживањем и прихрањивањем ојачати да буду од користи.

О малој Госпођи многи пчелари који пчеларе само са плетарама убију пчелиња друштва у овима да би добили нешто меда. Не раде тако само неуки сељаци. У шумадиском селу, Белом пољу постоји повећи учитељев пчелињак од самих плетара на углед поред самог главног пута. И није ни чудо што у том селу и сељаци нерационално пчеларе.

Полазећи од 6 божије заповести „Не уби!“ треба поучити неуке пчеларе да не убијају корисне пчеле. Треба их научити да при јесењем узимању меда из плетара удаље пчеле из ових искуцавањем или опијањем амонијевом шалитром или печурком пухаром, *Lycoperdon bovista*. По том удаљене пчеле искористити за појачање пресада. Начин опијања пчела описао сам у посебном чланку, који излази у овом броју. При јесењем одвајању плетара за пресад треба одабрати друштва која се одликују вредноћом и питомошћу, а при том су довољно јака (18—20 кгр. тешка са плетаром).

\* \* \*

Можемо ову јесен убројати у гладне пчеларске јесени, са гладним пчелињим друштвима, нарочито ројевима. Међутим су у много завиднијем стању пчелињаци у вишим планинским селима, где је паша била издашна. Не оклевајмо већ притецимо брзо у помоћ гладнима, да спречимо појаву бежања гладника са пчелињака. А многи се погрешно радују видећи сада, кад му време није, пчелиње друштво како виси на грани, мислећи да је то рој,... да паше има... Прихрањивање треба завршити до празника Усекованија да би се пчелама оставило топлог времена да прераде шећерни сируп, сместе у ћелије и затворе га воштаним поклопчићима. Јер пчеле треба да зимују на затвореном меду. На незатвореном меду у саћу преко зиме развија се плесан у кошници. А плесан веома штетно утиче на живот пчела и њихово успешно зимовање. Поред старог и црног саћа и ово је узрок због чега најчешће преко зиме јако ослабе пчелиња друштва.

\* \* \*

Пчеларска се година ближи своје крају. Пчелари већ виде своје успехе и — неуспехе. Пчелари у местима од 500m и више надморске висине имају меда и не муче се са гладницима. У равницама прошли су добро само они пчелари који нису правили вештачке ројеве. А од њих је најбоље прошао онај који је успео, да сузбије нагон за природном ројидбом,... јер овогодишњи ројеви скупо стају, будући их је требало доста прихрањивати. Боље је прошао онај пчелар који је био обазрив при истресању меда из одузетих оквира. Резерва меда у одузетим оквирима сада је добро дошла да

се дода оним пчелињим друштвима која нису обезбеђена медом за своју зимску и пролетњу исхрану.

У овом се месецу завршава са преносом кошница на бољу пашу — враћањем ових на стални пчелињак код куће.

Са престанком пчелиње паше завршава се, у главном, пчеларска година. А по завршетку ове сређују се и завршни пчеларски рачуни. Тада се с поуком разматра целокупни свој рад, да би се припремио реалнији план и прорачун за наредну годину, и са већим искуством и бољом спремом приступило њихову извршењу... Треба спремити евидентне књиге за будући рад који почиње по завршеном узимљењу пчела.

ВИТОМИР ЈОВАНОВИЋ, Крагујевац.

## Опијање пчела.

### I.

Не убијајући пчеле можемо извадити саће с медом из плетара (вршкара) тек пошто пчеле удаљимо из ових. Удаљење пчела из плетара вршимо опијањем пчела или искуцавањем пчела.

За опијање пчела потребно је много обазривости и техничке исвежбаности па да се оно успешно изводи. С тога је за већину наших неуких пчелара од веће препоруке искуцавање пчела.

Наша је намера да се овом приликом забавимо са радом око опијања пчела новијим начином.

За напредније пчеларе препоручује се опијање пчела као много бржи посао од искуцавања пчела. Новији руски пчеларски стручњаци И. И. Евдокимов, А. Корде, И. И. Кораблев, Л. А. Потехин, Д. Андреев, А. С. Скориков препоручују опијање пчела као искључиво средство да се пчелиње друштво може са успехом пренети на ближе место у домаку пчелињег лета. Као користан овај посао препоручују и други инострани пчеларски стручњаци Бертран, Руфи и др. Проучавању опијања пчела посвећене су биле многе стране руског пчеларског часописа „Пчеловод. Листак“ у 1902 години. Оно је по том нашло знатну примену на пчелињацима напреднијих и устакнутијих пчелара. Тако сада се у пчеларској техници опијање пчела употребљује као средство:

а) Да се опијене пчеле услед заборава успешно пренесу на оближње место (на домаку лета пчелињег па и у самом пчелињаку);

б) Да се два или више пчелињих друштава лако и брзо споје у једно друштво, а при том да се могу лако и сувишне матице сместити у своје кавезчиће;

в) Да се за неколико минута успешно пренесу пчеле из плетаре у рационалну кошницу;

г) Да се украте љуте (зле) пчеле;

д) Да се спречи оно јесење убијање пчела у масама на пчелињацима нерационалних пчелара. Опијене пчеле искористити додавањем осталим друштвима која се узимљују. Ако се има у резерви оквира са саћем пуним меда и празних кошница у које би се ово сместило, сместити по 6—7 оквира у сваку кошницу и по том у ове сручити опијена друштва из плетара. Опијањем пчела у плетарама олакшава се у многоме сам посао око узимања меда из плетара (саће се меће у нарочите оквире од жице да би се омогућило његово истресање у центрифугалној истресалци);

е) Да се спречи навала туђица опијањем нападнутог друштва и по том његовим успешним премештајем на друго место у пчелињаку; и

ж) Да се успешно сузбију назови матице. Опијеном безматку, у коме су назови матице носиле јаја, треба после опијања пустити кроз лето плодну матицу. Трећи дан треба прегледати, да ли је матица почела носити јаја (Д. Андреев: Пчеловод Дело, No 7. 1924 год.)

## II.

У нас је у главном вршено опијање пчела са калијумовом шалитром  $KNO_3$  (Salpetersaures Kali). Ово је она шалитра, која се употребљује у индустрији при изради црног барута и за конзервисање меса при његовој преради.

Од истакнутих пчелара за опијање пчела препоручивао је у иностранству калијеву шалитру амерички пчелар Милер (на  $9\frac{1}{2}$  фунти воде  $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$  фунте шалитре). У растопљењу шалитру потапају се крпе или суве растове гљиве, или вештачки брикет за димљење пчела. Новији пчеларски инострани стручњаци (А Брјуханенко, В. И. Жуковскаја, Л. А. Потехин, И. И. Лораблев) саветују, да се калијева шалитра не употребљује јер је штетна за опијање пчела.

Професор Цеселиски је противан употреби калијеве шалитре и хлороформа за опијање пчела. Он препоручује врло јефтино средство за опијање пчела. То је добро позната гљива пухара *Lycoperdon bovista*. То је она округла, као омања јабука, гљива која касно у јесен дозри и поцрни. Кад је притиснемо при туцању чује се оно „пух“; при прскању опне из ње излази црни опојни прах. Ове гљиве расту у већем броју на шумским пашњацима. Кад оне почну дозревати онда почињу добијати тамну боју; тада их треба набрати и по том сушити под ситом на топлим сунчаним данима. Пазити да се не гњече јер ће се прах растурати. Могу се лепо осушити и под стаклом сунчане топионице за восак. Осушене пухаре до употребе треба чувати у потпуно затвореној тегли. Употреба је врло проста. У димилицу се

стави неколико жишки од церовог дрвета а преко ових једна до две сухе пухаре. Из димилице почеће да куља дим са опојним мирисом. Тада на лето од кошнице пуштати дим 3—5 минута, т. ј. док не почну у маси падати опијене пчеле на патос кошнице. Тада престати са пуштањем дима. Опијене пчеле освестиће се кроз 10—20 минута.\*) Све остало се ради као и при опијању пчела амонијевом шалитром.

### III.

За опијање пчела амонијевом шалитром треба припремити материјал за димљење потапањем сухе растове гљиве у млаку воду, у којој је растворена амонијева шалитра у размери на 6 делова гљиве 1 део амонијеве шалитре. По том гљиву добро осушити на сунцу под ситом — да би се спречило слетање пчела на ову. А. Бруханенко препоручује простију употребу: парче гљиве посути са пуном количином амонијеве шалитре тако, да се ова не проспе при стављању у димилицу. Дим се пушта на лето кошнице. Ако је кошница добро затворена кроз 1 минут пчеле ће се опијати и падати на патос. Тад престати са димљењем, а по кошници лупати длановима да падну на патос све пчеле, па и оне које су се под дејством дима увукле у празне ћелице на саћу. Ако се опијају пчеле у плетари под ову треба потурути плодиште кошнице са покретним саћем.\*\* Преко плодишта треба поставити хоризонталан заклопац са округлом рупом од 30 цм у пречнику. Над рупом поставити плетару тако, да ова потпуно покрива заклопац. Лето оставити отворено, ако плетара потпуно не пријања на заклопац затиснути отворе на саставу крпама и блатом.

Кад опијене пчеле падну на патос подметнуте кошнице плетару однети у одељење, у коме ће се извадити њено саће, а плодиште рационалне кошнице покрити својим кровом. Пошто опијене пчеле заборављају своје место на пчелињаку треба ту нову кошницу наместити онде где желимо да остане целе године.

Ако опијање пчела у плетарама вршимо преко лета, када у кошницама има доста легла, штетно је да се саће вади из плетара. Тада ће се плетара најрационалније искористити ако преко плодишта рационалне кошнице, у коју су стресене опијене пчеле, поставимо Ханеманову или жичану (Мирбахову и другу) решетку, а преко ове поменути хоризонтални заклопац са округлом рупом у пречнику 30 цм. На заклопац ставити плетару, из које смо истресли опијене

\*) Напредни пчелар у Тимочкој крајини Јован И. Радонић из Бобине опаја пчеле са гљивом пухаром.

\*\*\*) Ово треба радити у крају пчелињака где се не смета лету пчела. Најбоље је време за овај рад пред вече, пред престанак излетања пчела.

пчеле. тако, да саће у плетари буде у истом правцу, у коме је и саће у подметнутом плодишту. Саставни део плетаре са заклопцем и лето затворити крпама, а по том преко ових премазати иловачом са мало кравље балеге. После 3 недеље неће бити легла у плетари. јер је матица одвојена од плетаре решетком. Да би се саће из плетаре могло рационално искористити треба после 25—30 дана (од намештања ове преко решетке) ову однети у крај пчелињака (а подметнуто плодиште покрити својим кровом) па из ње поново удаљити пчеле опијањем или искуцавањем (тада је искуцавање лако изводљиво будући у плетари нема легла). Поновно опијање једних истих пчела осетљиво је по њихов живот зато се препоручује тридесет-дневни размак између ова два опијања, или да се други пут удаље пчеле из плетаре **искуцавањем**.

Да би се саће лако извадило из плетаре, из које су удаљене пчеле, треба ову пажљиво ударити поребарке о земљу (да саће сечимице стоји при удару плетаре о земљу). Од два три удара саће ће се одвојити од плетаре. Ако у батаку (врху) плетаре остане не одвојено саће треба се послужити специјалним дугачким кривим ножем, нарочито прављеним за ову сврху.

Извађено саће поредити на сто да би се на столу уместило у оквиру направљене од јаче жице, да би се са њима ставило у истресаљку за истресање.

#### IV.

Ако саће из плетаре намеравамо искористити за рационалне кошнице за ову су сврху погодни велики оквири, као што су Дадан-Блатови  $42 \times 27$  цм и слични. Ове оквири треба припремити пре опијања пчела. Треба са једне стране оквира приковати танке лењирасте дашчице,  $6-8^m_m$  ширине и  $2-3^m_m$  дебеле, на растојању  $6-8$  цм једна од друге, тако, да оне буду паралелне са бочним дашчицама самог оквира. У тако припремљене оквири стављају се по могућству цели сатови из плетаре, па се оквир окува танким дашчицама и са ове стране, на коју је углављен сат из плетаре. Неки утврђују плетарино саће у овакве оквири уз припомоћ жице или ретке жичане мреже. По властитом искуству ми препоручујемо првенствено употребу танких лењираних дашчица. Првенствено и хитно треба углављивати у оквири оно саће у коме има легла, и ово што пре унети у припремљену кошницу да би младе пчеле грејале легло. За 3—4 дана пчеле ће потпуно утврдити ово саће, с тога тада скинути дашчице са саћа. Овакве оквири са саћем постепено примичати крајевима кошнице да би се плетарино саће могло заменити вештачким што пре, будући у плетарином саћу има доста трутовских ћелица.

Ако се жицом утврђује плетарино саће у оквири треба ову доста често разапети с једне стране оквира пре почетка



рада. Кад се саће уреже у оквире ову жицу разапети и са противне стране.

Ситне парчиће саћа најлакше је учврстити у оквире запапињањем мреже од старог сита или решета преко страна оквира.

У самом раду око опијања пчела амонијевом шалитром или гљивом пухаром потребно је извежбаности и рутине. Ту извежбаност најлакше је постићи заједничким радом неколицине пчелара. У ту сврху треба отићи на који већи пчелињак с плетарама на јесен, кад се намерава убити неколико ових у нерационалном раду. Власнику пчелињака објаснити штетност тога рада па му помоћи добровољно да опијањем удаљи пчеле из плетара на напред означени начин. Овај посао могле би пчеларске задруге да изводе на нарочито заказаним пчеларским течајима.\*) Своје успехе и неуспехе требало би саопштавати писцу ових редака.

\*) А и на колективним пчелињацима, које треба оснивати са развијањем задружног пчеларства.

## Мед као лек.

Стари народи ценили су мед не само као најмилију посластицу него и као одличан лек. Премудри Соломон каже, да мед цареви и прости на здравље употребљавају (Прич. 6, 8) И Мухамед препоручује мед као лек, о том постоји ово предање: Једном дође Мухамеду један човек и рекне му, да његов брат има велике болове хоће да умре. Пророк му саветује, да болеснику да меда, и он је то учинио. После тога дошао је поново пророку и тужио се, да мед болеснику није ништа олакшао, шта више болест се погоршала. Мухамед му одговори, оздрављење мора доћи, подај му мед док болест не престане. И гле, болести је нестајало, а здравље и снага повратила се у тело.

Славни лекар **Хипокрит** (460—377 пр. Хр.) употребљавао је мед за лечење многих болести. У старом и средњем веку мед је имао врло важну улогу у лечењу, јер су прављени многи лекови са медом и воском. Многи рецепти у којима се поред разних трава мед и восак прописивао сачувани су до данас. И у нашем народу сачувало се доста народних лекова и мелема у којима главна лековитост припада меду и воску. У новије доба многи чувени лекари истичу лековитост меда и препоручују мед болесницима, а особито бледој и малокрвној деци. Навешћемо неколико мишљења чувених лекара из којих се види, како ти знаменити лекари цене мед као храну и лек.

**Dr. Börner** каже; да је дијета шећером код мале деце велик недостатак показала. У млеку и храни налази се тршњани шећер, који се тек у стомаку дечијем мора инвертирати, да се може ресорбирати. Тај недостатак мед нема, по моме искуству њега могу много боље поднети, а особито они, који имају катар у стомаку и цревима.

**Dr. W. G. Phelps** каже: „Са здравственог становишта врло велика је вредност меда. Некад мед беше једина посластица и опште стање здравља образованих народа беше боље него данас. Да је пчеларска наука на данашњој висини била, кад је шећерна индустрија почела напредовати, тада шећер из здравствених разлога би био потиснут од меда“.

У једном медицинском листу пише: „Без уживања тршњаног шећера милиони вештачких зуба неби се израдили. Грођани шећер у меду одмах се пробавља, а тршњани шећер изазива стварање пљувачке, да се тршњани шећер претвори у грођани. Задржи се прво у шупљини зуба, где налази најбоље тло за уништавање кости и ствара болести зуба, претвара се у киселину, која зубе разара.“

**Mr. Cheshire** каже: „Тешко је сигурно објавити, зашто мед лековито утиче, али ипак о том може се теорија поставити и његову лековитост приписати лакоћи, са којом је он у вези са слузним жлездама“.

**Проф. Др. Адамкијевић** каже: „Мед је главни извор снаге и ритма срца. Главни саставни делови меда су воћни и грођани шећер. Обоје се непосредно асимилирају и у крв прелазе, док код обичног (тршњаног) шећера прво се мора кемичко претварање извести. Мед је за болеснике на срцу и стомаку од изванредне вредности.“

**Др. Лоран** каже: „Мед је првог ранга средство за храњење срца.“

**Проф. Др. М. Латински** каже: „Пошто мед садржи гликозу и левулозу и фосфорне соли то је сасвим разумљив његов значај код болести дегенеризације срчаног мишића..... На мозак, на нервни систем, на душевни (психички) рад, мед има непосредно и посредно дејство. Посредно дејство меда састоји се у његовом утицају на рад срца и у његовој способности да чини срчани ритам (рад) јачим и енергичнијим“.

**Др. Штајнер** истиче лековитост меда код болести, грла плућа и стомака. **Др. Шаумбург** каже, да мед утиче непосредно на живчани систем и предупредује умор. **Др. Лубарски** препоручује мед код малокрвности, растројства живота, старачке изнемоглости и т. д. **Др. Лангер** каже, да је мед добро дошао стомаку болешљивих и слабих људи. По **Др. Шилингу** мед чини свакоме добро и служи као народни лек од камена и болова бешике, бубрега, катара, астме и т. д. **Др. Куќенберг** препоручује мед кад влада дифтерија, ангина и др. јер мед убија заразне бациле. **Др. Цајз** каже, да мед јача срце, препоручује мед код болести нервних,

бубрега, катара у стомаку и цревима, за слабуњаву и мало-крвну децу и т. д.

**Др. Паула Емрих** пише: „Код 200 деце покушано је лечење медом и то с успехом. Код испитивања мерена је величина тела, обим у прсима, тежина и хемоглобински садржај крви и цело стање посматрано је. Лечење медом показало се боље него лечење млеком. Код лечења медом на тежини добило се 4 кг. код лечења млеком постигло се само 1 кг. Код лечења медом црвена крвна зрнца (хемоглобин) попела се од 53 на 84<sup>0</sup>/<sub>0</sub>, код лечења млеком од 70 на 78<sup>0</sup>/<sub>0</sub>. За шест недеља мед је давао у млеку дневно два пута почев од  $\frac{1}{2}$  кафене кашике до 1 јеловне кашике. Даље су ови поновни успеси постигнути: код плућног катара попео се садржај хемоглобина од 53 на 75, код бронхитиса од 54 на 75, код нервозе од 45 на 77<sup>0</sup>/<sub>0</sub>. Тежина тела је порасла и патње су ублажене.

Лековитост меда приписује се витаминима, којих у меду мора бити доста, они управо поновно утечу на стварање крви. Зато подајте вашој деци више меда и то хладним путем истресеног.“ Више лекара потврђују, да мед ствара црвена крвна зрнца.

**Др. Кинер** каже: „Употребљив сам мед практично против гихта. Деловање беше одлично, као што су ми потврдиле многе особе. За предупређење даљих напада гихта препоручује се унутарња употреба меда. Како је познато кожа, бубрези и јетра стварају колаторије (цедила) за чишћење крви. Деловањем на бубреге и јетру осим воћа, купуса, поврћа особито мед допринаша на чишћење крви.“

**Др. Ксенофон Шаховић** асистент мед. факултета у Београду каже, да је пчелињи отров лек не само против реуматизма већ и против рака. јер међу оболелима од рака нема, ниједног пчелара. Сад се испитује утицај пчелињег убода на рак и нада се, да ће се испитивање с успехом завршити, јер за сада је констатовано, да после другог и трећег убода оток сплашњава.

Нећемо више навађати мишљења чувених лекара и научњака, али ћемо само споменути још нешто. Већина медицинских елемената лековита је, кад се у малим количинама узима, у великим је отровна. Неке отровне биљке својим гиздавим и мирисним цвећем привлаче себи пчеле, од нектара тих отровних биљки створени мед садржи отрова, али ипак зато тај мед није отрован него лековит. Овде видимо, да је промисао Божији уредио, да вредне пчелице медицинске материје у малој количини скупљају и у својој залихи мешају, да нам не могу шкодити него само као лек деловати.

Човечије тело ретко је сасвим здраво, оно се осећа склоно оној храни, која његово телесно стање поново доводи у нормално стање. Мед нас обскрбљује са многим лековитим средствима, која поремећеном телесном стању потпуно здравље

враћа. Мед и данас од своје вредности као лек није ништа изгубио. И данас он има лековити утицај на унутарње органе, с правом можемо рећи, да редовна употреба меда може сачувати од неких болести, уређује пробавне органе, он је народни лек против свих катара, вратобоне, кашља, бледоће, малокрвности, несанице и т. д.

У меду има пчелињег отрова (мравиње киселине) и ради тога мед има асептичну и антисептичну силу с тога је лековит јер у устима и грлу убија (уништава) бациле многих заразних болести и ради тога треба га давати деци особито код вратобоље или кад вратобоља влада. Мед задржава трухлење да се појави, он је управо лек против трухлежи, зато ако свежу рану медом намажемо она се дезинфицира не могу у њу dospети бацили, а код старих рана убија бациле, дакле у меду имамо одличне дезинфекционо средство.

---

МАРИЈАН СТОЈИЉКОВИЋ, Алексинац.

## Стање пчеларства у Врњцима и околини.

Као центар западног поморавља за развој и унапређење рационалног пчеларства — нећу претерати ако устврдим: да треба да се сматра срез Трстенички а на по се општина Врњачка, тим пре, што сав произведени мед може богато да се уновчи на бањском тржишту у току бањске сезоне.

Становништво среза Трстеничког располаже са одличним воћарским пределима, има прилично природних ливада и пространих пашњака, цео предео пун је таласастих брежуљака, китњастих доља, међа и шумарака па и овећих планинских шумских комплекса са начичканим огранцима дуж обеју обала западне Мораве која својим вијугавим током пресеца цео срез са низом медоносних врба, топола, и т. д. остављајући лево и десно непрегледне плодноне равнице прошаране са насељем, разним шумским дрвећем, багрењарима као и комплексима земљишта засејаног културним биљкама.

Древни „Гоч“, на чијим огранцима постоји наша гласовита домаћа Врњачка Бања, раширио је своје огромне шумске падине, косе и брдашца са бисер жуборних поточића, са горостасним разноврсним шумским медоносним грмљем и дрвећем, — а ви за ви од Гоча — преко западне Мораве шумски комплекси Љубостињских планина, такође и не мало пружају пчеларству драж и моћ за његово васкрснуће из примитивне запарљености — и сви ти Богом дани медоносни предели просто прижељкано маме рајску пчелицу на своје миомирисне бисерне цветиће и медљане кристалне росице, — а нашем сеоском земљорадничком свету који

живи на тој Богом даној плодносној питомини заоденутој шароликим медоносним цвећем — — као да довикује сваки цветак — као гласом спаситеља са неба:

Човече, зашто твоје пчелице из њихових кућица не упутиш у овој Божји земни рај да из мирисних цветића покупе росицу — и тај небесни дар донесу твоме дому — са чиме ћеш ти да славиш и величаш име створитеља света, благодарећи му на пруженој материјалној и моралној помоћи преко те мале златне бубице, без да си је ти хранио, појио и тимарио!

Као живи примери за унапређење рационалног пчеларства овога краја — у своје време постојала је у Трстенику „пчеларска подружина“ али је после кратког века остала само у сећању. — У Врњачкој Бањи постојао је низ година па и дан-данас врло активно дејствује као примерни рационални велепчелар Г. Вељко Стижанин — или како то гласи на његовој рекламној форми: „Практична пчеларска школа“ — По административној подели срез Трстенички налази се између суседних срезова са којима становништво вазда има додира — а који располажу са организованим пчеларским подружинама као: Крушевачка пчеларска подружина, Јагодинска пчеларска подружина, Шумадијска пчеларска подружина у Крагујевцу, — у Краљеву постоји већ 50 година — пређе Ратарска сад Сточарска школа и планинско газдовање“ а по врх свега овога постоји и среска пољопривредна економија — — — Па ипак човек мора да зажали како пчеларство не само да веома слабо креће напред — већ је у застоју па и опадању — и поред свију услова за развијање и унапређење међу сеоски земљораднички сталез овога краја.

Наш сеоски земљораднички свет среза трстеничког — напосе општине Врњачке има ту изузетно особену срећу — да скоро све што произведе, а нарочито мед може уновчити пред својом кућом — на бањском тржишту, где се слеже сваке године близу 30.000 посетилаца за време бањске сезоне која траје преко целе године. — Али жали Боже наш сељак и овде пред својом кућом не уме да се користи са пчеларством већ је препуштено да се мед довлочи са све четири стране света за подмирење потрошње бањских посетилаца и згрћу лепе паре пред њиховим очима — а наш сељак мештанин чека да прође Крстовдан па да се појави са лонцем на тржишту са својим „муљаником“ зачињеним са деловима пчела, отпатцима саћа, лема, цветног праха и т. п. А када се такавак мед окуша — он киси и стеже за језик! — и разуме се скоро га нико и не запита пошто? — — или га уступи купцу за ништавну цену — а све због неумешне производње и опреме из његових примитивних прилика!

У целом срезу преовлађује примитивни начин пчеларења са кошницама непокретног саћа — т. ј. приликама — плетарама из којих се долази до меда убијањем пчела димом —

Од модерних кошница највише су у употреби код сељака „Српска полошка почетничка кошница А. Ж.“ 20×40 — са свим ређе Ј. Ж. 26×27 па су оба ова система потискивана „Даданблатком“ која је прилично омиљена у овом крају а има изгледа, да је заслуга за увођење Даданблатовог система Г. Вељка Стижанина пошто он већином пчелари са овима. У последње време виђа се и ново пропагирани „Стандард“ у неколико размера — али се још нико не хвали бербом — можда док се опроба и упозна манипулиција око њих.

И овде се могу чуди од сељака тужбалице: на лоша времена, хрђаве године па и на „модерну кризу“ — жалећи за некадања простија и срећнија времена. — — Али времена се мењају — култура, просвета, техника напредују, људство се повећава необрађене земље и шуме све мање, па следствено томе престаје некадањи примитивни живот, — те и наш сеоски земљораднички свет не може и не сме да рачуна па ни да помишља да живи од своје земље као што му је то некада радио дед или како му то пружала више мање сама природа! — — те ако хоће да се нада бољитку и да напредује — мора да буде савремен у свима граната своје пољопривреде па и у модерном пчеларству — — за које он у овом крају има изузетно златних услова — — само више добре воље, полета и усталаштва!

---

Др СИМА ГРОЗДАНИЋ, професор.

## Медљика на брескви

Ово пролеће и лето било је катастрофално за пчеле многих наших крајева. Интересантно је да је оваква година пријала развићу многобројних биљних вашију. Нарочито су се ове обилно јављале на културним биљкама.

Појавом биљних вашију изазвана је и појава медљике, јер је медљика производ биљних вашију. Ваши узимају биљни сок, њиме се хране, али један део избацују из себе. Тај измет, који је слadak и испочетка течан, зове се медљика.

У мају и јунију ове године пронашао сам помоћу пчела обилан извор медљике на брескви (област Фрушке Горе). У Срем. Карловцима и околини ова воћка је нарочито јако била нападнута вашима (*Aphis persicae*). Колоније вашију (сл. 1) су се развиле на наличју млађих листова, тако да је свака гранчица била оптерећена хиљадама вашију свих стадиума старости.

Бресквина ваш има зеленкасто-пепељасту боју. Врло



Сл. 1. Колонија бресквине лисне ваши (*Aphis persicae*) на послу. — Оригинал.

брзо се размножава и у првој половини јуна сам нашао већ приличан број крилатих женки.

Измет из себе ваш прска далеко од себе у облику врло ситних капљица, које падају у првом реду на доње лишће. Али он може да пада и на суседне биљке или право на земљу. На лицу доњег лишћа он се скупља у густу и слатку масу, сјајног изгледа. То је „бресквина“ медљика на коју долазе пчеле, затим осе и

мухе. Пчеле се обично придржавају ивица намазаног листа за време, док „стружу“ слој медљике. На јачем листу пчела је сигурнија, те може да се по њему и шета.

Карактеристично је понашање пчелињих пипака за време скупљања медљике. Они су повијени према слоју медљике и њима пчела за све време „стругања“ прави ритмичке покрете (ударање, тицање).

Количина медљике коју ваши излучују на понеким дрветима прилично је велика, нарочито кад се узме у обзир вишенедељни рад вашију. Јача киша сапере сву медљику са лишћа, али се она убрзо опет појави. Пчеле је редовно сабирају.

Овом приликом имам да напоменем још нешто. Приметио сам да је овога пролећа бресквине лишће јако нападнуто и од гљиве *Echinosporium deformans*. Лишће које болује од ове гљиве набора се и мења боју. Слично набирање изазива и бресквина ваш, али се ипак једна набораност лако разликује од друге.

Колико сам могао пратити понашање бресквиног лишћа према гљиви и према вашима, констатовао сам да је гљива много опаснија од вашију, јер лишће нападнуто гљивом после извесног набирања сасвим мења боју (губи зеленило, а добива црвенило), и почиње да се суши. Лишће нападнуто вашима може да се држи дуго времена. Тако је, например, на неким бресквиним стаблима лишће остало зелено и скоро читаво, кад су ваши већ сасвим нестале (август).

У сваком случају, они који гаје брескву, нека припазе на њену ваш, јер је она од много веће штете за биљку, него што је од користи за пчелу.

## ВЕСТИ

### Пчеле и дубан

У Румунији пропада пчеларство где се сади дубан. Чим се више сади дубан, тим је мање пчела у том крају. Пчеле не умиру од никотина који се налази у дубану него од неке лепљиве смоле, коју излучује дубанов цвет. При сабирању меда с њом се омажу и не могу више летети него падају на земљу и умиру.

Занимљиво је, да ту појаву нису до сада опазили у јужним државама Северне Америке, где се дубан много сади.

(Slov. čebelar)

## Читуља.



### ЖАРКО ЖИВАНОВИЋ

након дуге и тешке болести преминуо је 25. априла о. г., у Ср. Карловцима у 58 год. свога живота. Пок. Жарко син благопокојног проф. Јована Живановића, свршио је 5 разреда гимназије и тада се одао економији и пчеларству. Жарко је био десна рука и помоћник своје оцу у пчеларству, он је одржавао пчелињак од 300 кошница. Проф. Јован Живановић предавао је богословима теорију пчеларства, а пок. Жарко је у пракси показивао на пчелињаку у Матеју. Преко 30 година богослови су у већим и мањим групама од пролећа до јесени долазили у Матеј на пчелињак, а ту их је дочекивао пок. Жарко увек весео и насмејан, у свако доба спреман да покаже пчеларство у пракси. Пок. Жарко је одлично познавао живот и развијање пчелињег друштва, с тога његово отварање кошница није било само обично показивање него је он при отвореној кошници држао право предавање. Кад на пчелињаку нисмо затекли проф. Јована Живановића наш пут није био без користи, јер тада је Жарко показивао и тумачио, тако је достојно замењивао свога оца, јер је и он желео да међу богословима пробуди љубав према пчеларству. Последњих година је побољевао и ако је осећао тешке последице љуте бољетице ипак се је интересирао за пчеларство, а сам је пчеларио док га љута болест није у кревет свалила.

Пок. Жарко познавао је одлично теорију, а познавао је и пчеларске прилике у Срему, а поред тога умео је врло вешто теорију у пракси применути, с тога се он држао за



нашег најбољег практичара. Старији свештеници који су посећивали пчелак проф. Ј. Живановића понели су најлепше успомене само с тога, што је пок. Жарко све богослове радо и искрено дочекивао, а савесно и с пуно љубави упућивао у пчеларство, а после истресања меда понудио је богослове са медом да им ослади пчеларство. Поред пчеларских врлина пок. Жарко био је веран муж и њежан отац, добар и искрен пријатељ с тога је пок. Жарко код свију оставио најлепшу успомену. Кад нема више Жарка међу нама, ми са пуно поштовања кажемо: друже пчеларски Жарко, вјечна ти памјат!



### МАРКО ШАУЛА

архијерејски намесник и парох румски преминуо 1/14 јула о. г. у 70-тој години живота а 44 свештеничке службе. Као богослов слушајући предавања о пчеларству благопокојног проф. Јована Живановића, заволио је пчеле и чешће је посећивао Живановићев пчелињак у Матеју. Као парох имао је врло леп пчелињак, који је служио као узор у његовој околини. Кад је почео излазити „Српски Пчелар“ међу првим сарадницима налазимо Марка Шаулу. Кад је проф. Јован Живановић са својим ученицима сада већ свештеницима и осталим пчеларима оснивао „Српску пчеларску задругу“ у Руми тада и пок. Марко ту живо учествовао, на тим састанцима он је био перовођа и он има доста заслуга, што је „Српска пчеларска задруга“ у Руми основана. Од оснивања „Српске пчеларске задруге“ у Руми и до рата он је био њезин тајник. После рата међу првима је радио на томе, да „Српска пчеларска задруга“ поново почне, свој рад на ширењу и унапређењу пчеларства. Год. 1921 био је уредник „Српског Пчелара“, али ради слабог здравља захвалио је на уредништву. У млађим годинама био је агилан радник на ширењу и унапређењу пчеларства, од архидијецезалне конзисторије постављен је био за путујућег учитеља пчеларства за фрушкогорске манастире, а као члан конгреса Српских и хрватских пчелара учествовао је на свима скупштинама и на њима одржао више лепих и поучних предавања. После рата ради слабог здравља продао је свој пчелињак, и ако се више није могао бавити пчеларством ипак се је интересирао за пчеларство.

Смрћу проте Марка румљани губе узорног свештеника. „Српска пчеларска задруга“ губи једног од својих првих оснивача, а „Српски пчелар“ жали свога бившег уредника: Слава проти Марку Шаули!

---

---

---

Цене огласима у „Српском Пчелару“: Оглас на целој страни: једанпут стоји 60 Дин.; трипут за 10<sup>0</sup>/<sub>0</sub> јефтиније; на пола године 20<sup>0</sup>/<sub>0</sub> јефтиније; на целу годину 30<sup>0</sup>/<sub>0</sub> јефтиније. — Оглас на пола стране: једанпут стоји 30 Дин.; трипут 10<sup>0</sup>/<sub>0</sub> јефтиније; на пола године 20<sup>0</sup>/<sub>0</sub> јефтиније; на целу годину 30<sup>0</sup>/<sub>0</sub> јефтиније. — Оглас на четвртини стране: једанпут стоји 20 Дин.; трипут 10<sup>0</sup>/<sub>0</sub> јефтиније; на пола године 20<sup>0</sup>/<sub>0</sub> јефтиније; на целу годину 30<sup>0</sup>/<sub>0</sub> јефтиније. — Огласи на осмини стране: једанпут стоји 15 Дин.; трипут 10<sup>0</sup>/<sub>0</sub> јефтиније; на пола године 20<sup>0</sup>/<sub>0</sub> јефтиније; на целу годину 30<sup>0</sup>/<sub>0</sub> јефтиније.

---

Ко жели да купи старија годишта »Српског пчелара« година 1924—1932. нека пожурити са наруџбом, јер се налази још мали број комплетних годишта. Цена је за свако годиште 20 динара. Новац се шаље унапред или се лист шаље на надоплату. Поручбине и новац треба слати „Српској пчеларској задрузи“ у Руму.

---

**Власник и издавалац „Српска пчеларска задруга“ у Руми.**

---

Чланарина је за чланове утемељаче једаред за увек 100.— Дин., а за редовне чланове 30.— Дин. годишње. Редовни чланови добијају лист бадава, а утемељачи плаћају годишње за лист 15.— Дин. Претплата је за нечланове 30.— Дин. годишње а плаћа се унапред за целу годину. 10

---

Претплату и огласе треба слати „Српској пчеларској задрузи“ у Руму. Рукописе, питања, књиге, листове у замену и рекламације (потраживања недобивених бројева) треба слати уредништву. „Српског Пчелара“ у Земуну